

گفتگو با دکتر موسی بزرگ اصل مدیر عامل سازمان حسابرسی

حسابرسی در بُعد استقلال، آسیب پذیر است

این شماره مجله حسابرس به موضوع اخلاق و رفتار حرفه‌ای اختصاص دارد. سازمان حسابرسی از دو بُعد با موضوع اخلاق و رفتار حرفه‌ای سروکار دارد؛ یکی این که مرجع تدوین استانداردهای حسابداری است و دیگر این که بزرگترین مرکز فعالیت حسابداران حرفه‌ای کشور است. می‌دانیم، و سابقه فعالیت حرفه‌ای شما به خوبی نشان می‌دهد، که برای اخلاق و رفتار حرفه‌ای و پایبندی حسابداران حرفه‌ای به ضوابط اخلاق حرفه‌ای اهمیت بسیار زیادی قائلید. از پذیرش دعوت مجله حسابرس برای گفتگو در باره موضوع یادشده سپاسگزاریم و امیدواریم این گفتگو برای ارتقای اعتماد عمومی به حسابداران و حسابرسان سودمند باشد.

دکتر بزرگ اصل

آیین رفتار حرفه‌ای بخشی با عنوان ضمانت اجرا دارد که دامنه آن از اخطار شروع می‌شود و به اخراج از شکل حرفه‌ای ختم می‌شود. سازمان طبق قانون، وظیفه‌ای برای اطمینان از رعایت آیین رفتار حرفه‌ای توسط انجمنهای حرفه‌ای ندارد.

سازمان

آیین مصوب چه کاستیهای احتمالی دارد و اگر دارد سازمان حسابرسی چه برنامه‌ای برای تقویت و تصویب آیین یادشده دارد؟

دکتر بزرگ اصل

بازخوردهای خاصی که نشان دهد آیین رفتار حرفه‌ای دچار نقصان مهم است تاکنون به سازمان حسابرسی منعکس نشده است؛ اما شاید بهتر باشد با توجه به آیین رفتار حرفه‌ای جدید فدراسیون بین‌المللی حسابداران به‌روز شود.

سازمان

به چند پرسش درباره به‌کارگیری آیین رفتار حرفه‌ای به‌وسیله حسابداران شاغل در سازمان حسابرسی بپردازیم. حسابداران حرفه‌ای برای ورود و باقی ماندن در حرفه باید نشان دهند که با اصول بنیادی اخلاق

سازمان

سازمان حسابرسی مرجع تدوین اصول و ضوابط حسابداری و حسابرسی کشور، از جمله آیین رفتار حرفه‌ای است. آیین رفتار حرفه‌ای مصوب سازمان حسابرسی چه تاریخچه‌ای دارد؟

دکتر بزرگ اصل

آیین رفتار حرفه‌ای توسط کمیته قوانین و بر مبنای آیین رفتار حرفه‌ای فدراسیون بین‌المللی حسابداران (IFAC) تهیه و پس از تایید کمیته فنی توسط مجمع عمومی سازمان حسابرسی تصویب و از ابتدای سال ۱۳۷۸ لازم‌الاجرا شده است.

سازمان

در آیین رفتار حرفه‌ای مصوب سازمان حسابرسی، چگونگی رعایت مفاد آیین و نحوه نظارت بر رعایت مفاد آن برعهده تشکلهای حرفه‌ای حسابداری و حسابرسی گذاشته شده است. به نظر شما آیین مصوب تا چه اندازه به‌وسیله تشکلهای حرفه‌ای حسابداری و حسابرسی ایران و اعضای آنها رعایت می‌شود؟

دکتر بزرگ اصل

مهمترین تشکلی که رعایت آیین رفتار حرفه‌ای در آن حساسیت ویژه دارد جامعه حسابداران رسمی ایران است. به همین دلیل هم دستورالعمل رفتار حرفه‌ای در جامعه به‌طور خاص اما باز بر مبنای آیین رفتار حرفه‌ای مصوب مجمع عمومی سازمان حسابرسی تدوین شده است.

نگرانی اصلی مربوط به استقلال و کیفیت کار است. حسابرسی در بُعد استقلال بسیار آسیب‌پذیر شده است و باید به فکر چاره بود. در بُعد کیفیت هم، به دلیل رغبت پایین شرکتها در پرداخت هزینه حسابرسی و رقابت بسیار مخرب بر سر نرخ، حرفه در تنگنا قرار گرفته است. نرخ خدمات ارتباط مستقیم با کیفیت و رعایت اصول و ضوابط حرفه‌ای دارد.

سازمان

چه سازوکاری در آیین وجود دارد که اطمینان دهد تشکلهای حرفه‌ای حسابداری و حسابرسی به مسئولیت خود در این زمینه عمل کرده‌اند و می‌کنند؟ آیا سازمان حسابرسی مسئولیتی در این زمینه دارد؟

حسابرسی

در بُعد استقلال

بسیار آسیب‌پذیر شده است

و باید

به فکر چاره بود

رغبت پایین شرکتها

در پرداخت هزینه حسابرسی

و رقابت بسیار مخرب

برسر نرخ

حرفه را در تنگنا

قرار داده است

نمایندگان سه قوه، مراقب حفظ استقلال سازمان است. کمیته انضباطی نیز به طور فعال عمل می‌کند و با موارد تخلف برخورد دارد. حراست سازمان حسابرسی با همکاری حراست وزارت امور اقتصادی و دارایی نیز در این حوزه فعال‌اند.

یکی از تدابیر به‌کارگرفته‌شده در سازمان حسابرسی برای محدودکردن مدت ارتباط حسابرسان با شرکتها، چرخش گروه‌های حسابرسی، هر سه سال برای شرکت‌های کوچک و متوسط و هر پنج سال برای شرکت‌های بزرگ است. منع حسابرسان از ایجاد روابط مالی، سهامداری و گرفتن هدایا نیز در سازمان به صورت جدی دنبال می‌شود.

خوشبختانه چون کارهای سازمان حسابرسی طبق قانون مشخص شده است و سازمان در عمل در حوزه گرفتن کار تعامل ندارد، این ویژگی بر حفظ استقلال سازمان بسیار موثر بوده است.

سازمان

از این گفتگو سپاسگزاریم. امید این که با پشتیبانی سازمان حسابرسی، پایبندی حرفه حسابرسی به آیین اخلاقی و به همراه آن اعتماد عمومی به حرفه روزبه‌روز بیشتر شود.

حرفه‌ای آشنایند و توانایی شناسایی خطرهای موثر بر نقض اصول بنیادی، ارزیابی اهمیت خطرهای شناسایی‌شده، و به‌کارگیری تدابیر ایمن‌ساز را در فعالیتهای حرفه‌ای دارند. سازمان حسابرسی چگونه اطمینان پیدا می‌کند که حسابرسان از مقررات و اصول آیین رفتار حرفه‌ای آگاهی کافی دارند؟

دکتر بزرگ اصل

یکی از اولین دروس آموزشی همکاران سازمان حسابرسی در بدو ورود، آیین رفتار حرفه‌ای است. پایبندی به آیین رفتار حرفه‌ای در سازمان از حساسیت خاصی برخوردار است و رعایت نکردن آن می‌تواند منجر به پیامدهایی تا حد اخراج از سازمان منجر شود. اعتبار حرفه‌ای همکاران و سازمان خط قرمز ماست.

سازمان

بر اساس تجربه، رعایت کدام یک از اصول بنیادی درستکاری، بی‌طرفی، صلاحیت و مراقبت حرفه‌ای، رازداری، رفتار حرفه‌ای، و اصول و ضوابط حرفه‌ای در ایران با خطرهای بیشتری همراه است؟

دکتر بزرگ اصل

از بین این اصول، بی‌طرفی و صلاحیت حرفه‌ای بیشتر در معرض خطر است. کوچک‌بودن موسسه‌های حسابرسی و تعداد زیاد موسسات حسابرسی کوچک و تمایل کارفرمایان به گرفتن گزارش مقبول در ایجاد این شرایط موثر است.

مسئله کلیدی دیگر وجود تعارض منافع اساسی در جامعه حسابداران رسمی ایران است. کمیته‌های کنترل کیفیت و هیئتهای بدوی انتظامی توسط شورای عالی جامعه انتخاب می‌شوند که غالباً حسابدار رسمی شاغل هستند یا این‌که منتخب حسابداران رسمی شاغل می‌باشند.

سازمان

در سازمان حسابرسی چه سازوکاری برای اطمینان از استقلال حسابرسان وجود دارد؟ چه نوع خطر مهمی در ایران بیش از دیگر خطرهای استقلال حسابرسان را در معرض نقض قرار می‌دهد؟ چه تدابیری برای آن به نظر شما می‌رسد؟

دکتر بزرگ اصل

در سازمان حسابرسی، ابتدا هیئت عالی نظارت مرکب از